

Érkeztető szám:.....
Iktatószám: NVI/1312-2/2014
Iktatás dátuma:.....2014.AUG.22
Mellékletek száma:.....
Ügyintéző:.....

Ügyszám: NAIH-1851-2/2014/V.

Dr. Pálffy Ilona részére
elnök

Nemzeti Választási Iroda

Budapest
Alkotmány utca 3.
1054

Tisztelt Elnök Asszony!

Beadvánnyal fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság), amelyben azzal kapcsolatban kért állásfoglalást, hogy ha az illetékes választási Iroda a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 153. § a) pontja alapján az önkormányzati választásokon indulni szándékozó, listán szereplő vagy egyéni jelölt részére teljesíti a választópolgárok névjegyzékben szereplő nevére és lakcímére vonatkozó adatszolgáltatást, akkor a jelölt igénybe veheti-e adatfeldolgozóként a jelölt szervezetet, és ha igen, akkor milyen terjedelemben.

Beadványával kapcsolatban a Hatóság az alábbiakról tájékoztatja Önt:

1. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 9. pontja értelmében az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely önállóan vagy másokkal együtt az adatok kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az adatfeldolgozóval végrehajtatja.

Adatfeldolgozás az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése [Infotv. 3. § 10. pont].

Az Infotv. csupán általánosságban határozza meg az adatkezelő fogalmát. Ezért azt, hogy konkrét esetben ki minősül adatkezelőnek, csak az adott eset körülményeinek alapos mérlegelésével lehet eldönteni. Ennek során azt kell figyelembe venni, hogy egy személy akkor minősülhet adatkezelőnek, ha rá nézve adott esetben teljesül az Infotv. 3. § 9. pontjában foglalt valamely feltétel, vagyis meghatározza az adatkezelés célját, valamint meghozza és végrehajtja, illetve az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajtatja az adatkezelésre vonatkozó döntéseket.

A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK irányelv 29. cikke alapján létrehozott Adatvédelmi Munkacsoport (a továbbiakban: Munkacsoport) az „adatkezelő” és az „adatfeldolgozó” fogalmáról szóló 1/2010. számú véleményében (WP169)¹ ezzel kapcsolatban kifejti: „Az adatkezelő minőség elsősorban annak a ténybeli körülménynek a következménye, hogy egy jogalany úgy döntött, hogy a saját céljaira személyes adatokat dolgoz fel”.

A Munkacsoport hangsúlyozta, hogy az adatkezelői szerep megállapítása céljából nagyobb hangsúlyt kell helyezni a célok meghatározásával kapcsolatos mérlegelési jogkörre és a döntéshozatal körére. Az adatkezelés céljának meghatározása ezért minden esetben adatkezelői minőséget eredményez. Az adatkezelés módjának meghatározásába ugyanakkor olyan technikai és szervezeti kérdések is beletartoznak, amelyek esetén a döntést át lehet ruházni az adatfeldolgozókra, és olyan alapvető elemek is, amelyekről hagyományosan és természetüknél fogva az adatkezelő határoz. Az adatkezelés módjának meghatározása ezért - szemben a céllal - csak akkor utal adatkezelésre, ha a mód alapvető elemeit határozzák meg.

Az Infotv. 3. § 18. pontja szerint adatfeldolgozónak az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet minősül, aki vagy amely szerződés alapján adatok feldolgozását végzi.

Az Infotv. 3. § 17. pontja alapján az adatfeldolgozás az egyes adatkezelési műveletekhez kapcsolódó technikai feladatok elvégzése jelenti, függetlenül az alkalmazott módszertől és eszköztől, valamint az alkalmazás helyétől. A jogalkotó azonban – az adatkezelésnek az Infotv. 3. § 10. pontjában foglalt meghatározásától eltérően – sem taxatív, sem példálózóan nem részletezte, milyen jellegű technikai feladatok elvégzése tartozik az adatfeldolgozás törvényi fogalma körébe.

Az adatfeldolgozó léte az adatkezelő döntésétől függ, aki dönthet úgy, hogy az adatkezelési tevékenységek egészét vagy egy részét egy külső szervezetre ruházza át, vagyis a feldolgozást egy jogilag különálló, a nevében eljáró személy útján végzi. Az adatfeldolgozói minőség alapvető feltétele tehát egyrészt az, hogy az adatfeldolgozó az adatkezelőtől különálló jogalany legyen, másrészt pedig az, hogy az adatfeldolgozó az adatkezelő nevében dolgozzon fel személyes adatokat. Ez a feldolgozási tevékenység korlátozódhat egy pontosan meghatározott feladatra vagy kontextusra, de lehet általánosabb és kiterjedtebb is. A két elem közül annak van nagyobb szerepe, hogy az adatfeldolgozó az adatkezelő nevében fejt ki tevékenységét: az adatfeldolgozó feladata, hogy végrehajtsa az adatkezelő által számára adott – legalább az adatkezelés célját és a módjának alapvető elemeit érintő – utasításokat. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az adatfeldolgozó nem rendelkezhet bizonyos – minimális – befolyással az adatkezelés elemeit illetően. Az adatkezelés módjának alapvető elemein kívül eső technikai és szervezeti paraméterek megválasztása tekintetében ugyanis bizonyos mérlegelési joga van.

A fentieket összegezve elmondható, hogy az adatfeldolgozó az adatkezelő megbízásából végez valamely tevékenységet, amelynek során hozzáfér a személyes adatokhoz, azokon műveleteket hajt végre. Az adatfeldolgozás ezért tulajdonképpen az adatkezeléshez tartozó egyes műveletek kiszervezése, harmadik személlyel történő elvégztetése.

¹ Lásd: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2010/wp179_hu.pdf#h2-2.

2. A Ve. 153. §-a értelmében a jelölt nyilvántartásba vételére illetékes választási bizottság mellett működő választási iroda vagy a Nemzeti Választási Iroda (a továbbiakban: NVI.) öt napon belül, de legkorábban a nyilvántartásba vételüket követően átadja a jelölt vagy a listát állító jelölő szervezet kérésére a szavazóköri névjegyzékben szereplő azon választópolgárok nevét és lakcímét, akik a Ve. 89. §-a szerint nem tiltották meg a választási szerveknek az adataik kiadását.

A Ve. 154. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a jelölt kérése esetén az adatszolgáltatás teljesítésének feltétele az, hogy a jelölt igazolja a kötelező legkisebb munkabér egy havi összegének megfelelő összegű adatszolgáltatási díjnak az NVI számlájára történt befizetését. A listát állító jelölő szervezet kérése pedig akkor teljesíthető, amennyiben igazolja a kötelező legkisebb munkabér egy havi összegének megfelelő összegű adatszolgáltatási díjnak a listás választókerületben megválasztható képviselők száma szerinti befizetését az NVI számlájára.

Az Ve. 155. § (1) bekezdése kimondja, hogy az adatszolgáltatás adatait kizárólag közvetlen politikai kampány céljára lehet felhasználni. **„Egyéb célú felhasználásuk, másolásuk, harmadik személynek történő átadásuk tilos.”** Az adatszolgáltatás adatait a jelölt vagy a listát állító jelölő szervezet legkésőbb a szavazás napján köteles megsemmisíteni, és az erről készült jegyzőkönyvet három napon belül köteles átadni az adatszolgáltatást teljesítő választási irodának [Ve. 155. (2) bekezdés].

A Ve. idézett rendelkezései egyértelműen meghatározzák, hogy a választópolgárok személyes adatainak közvetlen politikai kampány céljából történő felhasználása érdekében ki minősül adatkezelőnek. A törvény az adatszolgáltatás igénylését ugyanis kizárólag a jelöltek vagy a jelölő szervezetek részére teszi lehetővé. E személyek kötelesek a Ve. 154. §-ában meghatározott összeget az NVI számlájára befizetni, illetőleg a 155. §-ben foglalt garanciális rendelkezések is – vagyis a személyes adatok kezelése céljának meghatározása, illetőleg az adatok törlésének kötelezettsége – e két személyi kört érintik.

Az adatszolgáltatás teljesítését követően, amely az Infotv. 3. § 11. pontja szerinti adattovábbításnak minősül, a jelölt vagy a jelölő szervezet kerül abba a helyzetbe, hogy – a Ve.-ben meghatározott korlátozások maximális betartása mellett – érdemi döntéseket hozhat az adatkezelést illetően, azaz meghozza és végrehajtja, illetve az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajthatja az adatkezelésre vonatkozó döntéseket.

A Ve. 155. § (1) bekezdésében foglalt korlátozás, miszerint tilos az igényelt adatokat harmadik személynek átadni, alapvető fontosságú a választópolgárok magánélet tiszteletben tartásához és személyes adatok védelméhez fűződő jogainak védelme érdekében. E rendelkezés kizárja azt, hogy az illetékes választási szervek által hozzáférhetővé tett adatok kikerüljenek az azok felhasználására jogosult adatkezelők birtokából, és így ellenőrzéséből. Tiltja tehát az adattovábbítást, azaz a személyes adat meghatározott harmadik személy számára történő hozzáférhetővé tételét. Annak a kérdésnek eldöntésére, hogy az adatszolgáltatást kérő jelölt igénybe veheti-e adatfeldolgozóként a jelölőszervezetet, a „harmadik személy fogalmának vizsgálata szükséges. Ebben a tekintetben figyelembe kell venni azt, hogy a Ve. adatvédelmi rendelkezései *lex specialis*-ként viszonyulnak az Infotv.-hez. Ez azt jelenti, hogy amennyiben az adatkezelés egy vonatkozásában az előbbi jogszabály eltérő szabályokat tartalmaz, úgy a jogalkalmazónak azokat kell az értelmezés során figyelembe vennie. Ha a Ve. szerint a harmadik személy fogalma felöleli az adatfeldolgozót, akkor a jelöltek nem vehetik igénybe adatfeldolgozóként a jelölő szervezeteket.

Mivel azonban a Ve. semmilyen meghatározást sem tartalmaz a „harmadik személy” fogalma tekintetében, ezért az Infotv. lesz irányadó. Az Infotv. 3. § 22. pontja értelmében harmadik személynek minősül az „*olyan természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely nem azonos az érintettel, az adatkezelővel vagy az adatfeldolgozóval”*. A Ve. és az Infotv. vonatkozó rendelkezéseinek együttes olvasatából következően ezért az, hogy a jelölt adatfeldolgozóként igénybe veszi a jelölő szervezetet nem sértené az adatok harmadik személy részére történő továbbításának a Ve. 155. § (1) bekezdésében foglalt tilalmát.

3. Az Infotv. 10. § (1) bekezdése értelmében az adatfeldolgozónak a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos jogait és kötelezettségeit az Infotv., valamint az adatkezelésre vonatkozó külön törvények keretei között az adatkezelő határozza meg.

Az adatfeldolgozó részére adott utasítások jogszerűségéért az adatkezelő felel. Ezt egészíti ki az Infotv. 23. § (3) bekezdése azzal, hogy az adatalannyal szemben az adatkezelő felel az adatfeldolgozó által okozott kárért és az adatkezelő köteles megfizetni az érintettnek az adatfeldolgozó által okozott személyiségi jogsértés esetén járó sérelemdíjat is. Az adatkezelő csak akkor mentesül az okozott kárért való felelősség és a sérelemdíj megfizetésének kötelezettsége alól, ha bizonyítja, hogy a kárt vagy az érintett személyiségi jogának sérelmét az adatkezelés körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő.

Az Infotv. 10. § (3) bekezdése szerint az adatfeldolgozó az adatkezelést érintő érdemi döntést nem hozhat, a tudomására jutott személyes adatokat kizárólag az adatkezelő rendelkezései szerint dolgozhatja fel, saját céljára adatfeldolgozást nem végezhet, továbbá a személyes adatokat az adatkezelő rendelkezései szerint köteles tárolni és megőrizni. Az adatfeldolgozó az adatkezelő rendelkezése szerint vehet igénybe további adatfeldolgozót [Infotv. 10. § (2) bekezdés].

Lényeges, hogy az Infotv. 7. (2)-(3) bekezdése alapján – az adatkezelő mellett – tevékenységi körében az adatfeldolgozó is köteles gondoskodni az adatok biztonságáról, köteles továbbá megtenni azokat a technikai és szervezési intézkedéseket és kialakítani azokat az eljárási szabályokat, amelyek az adat- és titokvédelmi szabályok érvényre juttatásához szükségesek. Az adatokat így megfelelő intézkedésekkel védeni kell különösen a jogosulatlan hozzáférés, megváltoztatás, továbbítás, nyilvánosságra hozatal, törlés vagy megsemmisítés, valamint a véletlen megsemmisülés és sérülés, továbbá az alkalmazott technika megváltozásából fakadó hozzáférhetetlenné válás ellen. Az adatfeldolgozónak az adatok biztonságát szolgáló intézkedések meghatározásakor és alkalmazásakor tekintettel kell lenni a technika mindenkori fejlettségére. Több lehetséges adatkezelési megoldás közül azt kell választani, amely a személyes adatok magasabb szintű védelmét biztosítja, kivéve, ha az aránytalan nehézséget jelentene az adatkezelőnek [Infotv. 7. § (6) bekezdés].

Az Infotv. 10. § (4) bekezdése értelmében az adatfeldolgozásra vonatkozó szerződést írásba kell foglalni. Tekintettel arra, hogy a törvény e tekintetben nem fogalmaz meg egyéb rendelkezéseket, a Hatóság az alábbi támpontokat nyújtja a jelölt és a jelölő szervezet között megkötendő szerződés tartalmi elemei vonatkozásában:

- A jelölt és a jelölő szervezet adatai;
- Az adatkezelés célja (a Ve. vonatkozó rendelkezéseinek pontos megjelölésével);
- Az adatkezeléssel érintett személyes adatok köre (a választópolgárok neve és lakcíme);
- A feldolgozandó személyes adatok mennyisége (az illetékes választási szervek által szolgáltatott adatok mennyisége);

- Az adatfeldolgozó által elvégzett technikai műveletek megnevezése és alapvető elemei (az egyes közvetlen politikai kampánytevékenységek megnevezése, valamint az elvégzendő feladatok pontos leírása);
- A feldolgozott személyes adatok további sorsa, amennyiben az adatkezelés elérte a célját (a feldolgozott adatok átadásának és átvételének rendje, az adatok megsemmisítésének rendje);
- Megállapodás arról, hogy az adatfeldolgozó igénybe vehet-e további adatfeldolgozókat az egyes műveletek elvégzése során (a kampánytevékenységben résztvevő további személyek igénybevétele);
- Adatbiztonsági előírások (az adatkezelő és az adatfeldolgozó által megteendő intézkedések ismertetése, leírása);
- Az érintettek jogainak érvényesítését szolgáló intézkedések (az adatalányok milyen módon élhetnek a jogaikkal, illetőleg az azokkal kapcsolatos kötelezettségek megoszlása);
- Az adatkezelő ellenőrzési jogköre és az ellenőrzés kivitelezésének módja;
- Az adatkezelő és az adatfeldolgozó közötti utasításadás, illetve kapcsolattartás módja;
- A felelősség egyes kérdései;
- Jogérvényesítési lehetőségek.

A fenti felsorolás csupán az adatfeldolgozási szerződés minimális elemeit tartalmazza, a jelölt és a jelölő szervezet azon túlmenően további releváns tényekről is megállapodhat. E szerződés eseti jellegére tekintettel azonban a Hatóságnak nem áll módjában egy szerződésmintát az NVI rendelkezésére bocsátani, vagy közzétenni.

4. Az Infotv. 20. § (1)-(2) bekezdése szerint az érintettel az adatkezelés megkezdése előtt közölni kell, hogy az adatkezelés hozzájáruláson alapul vagy kötelező. Az adatalányt továbbá egyértelműen és részletesen tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről, így különösen az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és az adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat. A tájékoztatásnak ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire is.

Az Infotv. idézett rendelkezéséből következően, amennyiben a közvetlen politikai kampánytevékenység végzése céljából létrejön az adatfeldolgozásra vonatkozó megállapodás, az adatkezelő, vagyis a jelölt az Infotv. 20. §-ából fakadóan köteles tájékoztatni a lehetséges adatalányokat, vagyis a választópolgárok közösségét az adatfeldolgozásra jogosult személy kilétéről. A Hatóság ezzel kapcsolatban támogatandónak tartja azt, ha a jelöltek nyilvánosságra hozzák az általuk a jelölő szervezettel megkötött szerződést.

5. Az Infotv. 65-68. §-a rendelkezik az adatvédelmi nyilvántartásról, amely az adatkezelő szervek vagy személyek adatkezeléseit tartja nyilván az érintettek tájékoztatása céljából.

Az Infotv. 65. § (3) bekezdése határozza meg azokat a kivételeket, amely adatkezelésekről a Hatóság nem vezet nyilvántartást. Mivel a politikai kampánytevékenységek nem tartoznak a kivételi szabályok hatálya alá, ezért a Hatóság továbbra is irányadónak tartja a választási eljárással kapcsolatos adatkezelésekről szóló ajánlásában foglaltakat, miszerint a jelöltek és a jelölő szervezetek az Infotv. 66. § (1) bekezdése értelmében kötelesek a kampány céljából folytatott adatkezelések nyilvántartásba vételét **kizárólag elektronikus úton** kérelmezni.

A Hatóság emellett figyelembe veszi azt is, hogy adminisztratív kötelezettségeik növelése helyett célszerűbb ügyfélbarát szemlélettel segíteni a jelöltként indulni szándékozó választópolgárok és a jelölő szervezetek részvételét a választásokon. A Hatóság álláspontja szerint ezért abban az esetben, ha a jelölt adatfeldolgozóként jelölő szervezetet vesz igénybe a közvetlen kampánytevékenység végzése érdekében, akkor célszerű, ha a személyes adatok kezelésének nyilvántartásba vételét a jelölt által esetlegesen adatfeldolgozóként megbízott jelölő szervezet kérelmezi a Hatóságnál. Ilyen esetekben a jelölő szervezet köteles a vele szerződő jelöltekről egy listát mellékelni a Hatóság részére, amely tartalmazza a jelölő szervezet megnevezését, a jelöltek nevét és lakcímét, a város megnevezését, ahol a jelölt indulni szándékozik, valamint az egyéni választókerület számát.

A Hatóság a jelöltek, illetőleg a jelölő szervezetek bejelentését elősegítő formanyomtatvány mintáját, az ahhoz tartozó kitöltési útmutatót, valamint a jelöltek adatait tartalmazó lista mintáját a honlapján közzéteszi a közeljövőben.

A személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő ügyben forduljon a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz továbbra is bizalommal.

Budapest, 2014. augusztus 13.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár

